

Bild 1

Bild 1:

Intro

Bild 2

Bild 2: De globala målen

Det här är de globala målen för hållbar utveckling. På engelska: *The Sustainable Development Goals*, och ofta används förkortningen *SDG*.

På ett toppmöte i FN:s högkvarter i New York i september 2015 antogs Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling. Agenda 2030 är den nya utvecklingsagendan som består av 17 globala mål med sammanlagt 169 delmål och medel. Det är enormt ambitiösa mål. Kolla på mål ett. *Ingen* fattigdom. Idag är det ca 10 % av världens befolkning som lever i extrem fattigdom (extrem fattigdom definieras av Världsbanken som när en person har en köpkraft på mindre än 1,9 dollar per dag, eller knappt 18 kronor). 2030 ska ingen. Ingen. Längre leva i fattigdom.

De globala målen och Agenda 2030 syftar till att utrota fattigdom och hunger, förverkliga de mänskliga rättigheterna för alla, uppnå jämställdhet och egenmakt för alla kvinnor och flickor, samt säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser.

De globala målen talar om hållbar utveckling utifrån tre lika viktiga perspektiv: social, ekonomisk och miljömässig hållbar utveckling.

De 17 globala målen för hållbar utveckling har nu ersatt Millenniemålen. Denna förändring innebär att:

- Inga mål har tagits bort (alla områden kvar och ambitionsnivån ökat).
- Större fokus på hållbar utveckling (hela sex av sjutton mål är direkt kopplade till hållbar utveckling och långt mer detaljerade än tidigare).
- Större fokus på ojämlikhet (för första gången finns ökad jämlikhet, inom och mellan länder, som ett ut-talat mål på global nivå).

- Större fokus på *orsakerna* till fattigdom och brist på tillväxt (de nya målen innebär förutom en övergripande målbild över hur långt vi vill ha kommit om 15 år, också direkta mål som pekar hur vi ska komma dit).
- Fred, stabilitet, rättvisa och fungerande stater - är nya mål som finns med i mål 16. (Mål 16 försöker omfatta detta med en rad delmål som bland annat rör konfliktförebyggande åtgärder, starkare institutioner, mänskliga rättigheter, och arbete mot korruption och våld.)
- Utrota fattigdomen överallt i alla dess former – är ett mer ambitiöst mål, till skillnad från Millenniemålen som hade det övergripande målet att halvera fattigdomen. (Målet i sig, det statistiken försöker fånga, är direkt avgörande för många av de övriga målen.)
- De globala målen är betydligt mer universella än vad Millenniemålen var. (Millenniemålen fokuserade främst på utvecklingen i så kallade ”utvecklingsländer”. De nya målen ska uppnås överallt. Det är ett gemensamt ansvar att alla länder ska nå alla målen. Och det kräver insatser i alla länder.)

Innehållet i Agenda 2030

I dokumentet för Agenda 2030 finns det:

Ingress med fem P. (People, Planet, Prosperity, Peace, Partnership)

(På svenska: Människorna, Planeten, Välståndet, Freden, Partnerskapet)

Deklaration med 53 punkter som bl.a. har underrubrikerna: *Vår vision, Våra gemensamma principer och åtaganden, Vår värld i dag, Den nya agendan, Medel för genomförande, uppföljning och översyn*, samt avslutningsvis *Ett uppdrag för handling för att förändra vår värld*. Allt skrivet i ”vi”-form.

17 mål för hållbar utveckling och under varje mål ett antal delmål och medel, totalt 169 stycken.

Medel för genomförande och det globala partnerskapet.

Uppföljning och översyn.

Agenda 2030 är inte juridiskt bindande som en konvention om exempelvis en miljöfråga eller mänskliga rättigheter är när en regering har ratificerat konventionen i fråga. Men den är politiskt och moraliskt bindande.

En stor utmaning är huruvida människorna i ett land känner till att regeringen i fråga har ställt sig bakom Agenda 2030. Hur ska de annars kunna kräva av sin regering att den arbetar för att nå målen?

Bild 3

www.fu.se

Mål 5: Jämställdhet

- Mål 5: Jämställdhet
 - Uppnå jämställdhet och alla kvinnors och flickors egenmakt
- Kvinnor och mäns rätt till lika möjligheter, rättigheter och skyldigheter
- Rättvis fördelning av makt, inflytande och resurser
- Jämn fördelning och lika maktförhållanden

5 JÄMSTÄLLDHET

GLOBALA MÅLEN
för hållbar utveckling

Bild 3: Mål 5: Jämställdhet

Mål 5: Jämställdhet

En stor del av arbetet för en hållbar utveckling har koppling till jämställdhet och specifikt mål 5 som handlar om just jämställdhet. Jämställdhet är en förutsättning för en hållbar och fredlig utveckling. Jämställdhet handlar om en rättvis fördelning av makt, inflytande och resurser. Alla former av våld och diskriminering drabbar såväl individen som hela samhället. Att avskaffa alla former av våld och diskriminering mot kvinnor och flickor är inte bara en grundläggande mänsklig rättighet, utan också avgörande för att människor och samhällen ska utveckla sin fulla potential.

Jämställdhet

Jämställdhet är ett politiskt begrepp som betonar jämlikhet mellan kön. Jämställdhet brukar definieras som att kvinnor och män ska ha samma möjligheter, rättigheter och skyldigheter inom livets alla områden.

För att uppnå jämställdhet skall kvinnor och män behandlas lika. Detta är något som på flera områden i samhället inte uppfylls. Till exempel ska kvinnor och män ha lika lön för likvärdigt arbete och lika tillgång till god och säker hälso- och sjukvård.

Jämställdhetsarbetet kan ha olika fokus. Det kan handla om att kvantitativt uppnå en jämn fördelning av kvinnor och män, eller om att vidta åtgärder för att förändra maktförhållanden mellan könen.

Bild 4

Bild 4: Delmål till mål 5

För att uppnå jämställdhet är de globala målet för jämställdhet uppdelat efter 9 delmål som gemensamt arbetar för en mer hållbar värld.

5.1 Utrota diskriminering av kvinnor och flickor

Avskaffa alla former av diskriminering av alla kvinnor och flickor överallt.

5.2 Utrota våld mot och utnyttjande av kvinnor och flickor

Avskaffa alla former av våld mot alla kvinnor och flickor i det offentliga och privata rummet, inklusive människohandel, sexuellt utnyttjande och andra typer av exploatering.

5.3 Avskaffa tvångsäktenskap och könsstympning

Avskaffa alla skadliga sedvänjor, såsom barnäktenskap, tidiga äktenskap och tvångsäktenskap samt kvinnlig könsstympning.

5.4 Värdesätt obetalt omsorgsarbete och främja delat ansvar i hushållet

Erkänna och värdesätta obetalt omsorgs- och hushållsarbete genom att tillhandahålla offentliga tjänster, infrastruktur och socialt skydd samt genom att främja delat ansvar inom hushållet och familjen, i enlighet med vad som är nationellt lämpligt.

5.5 Säkerställ fullt deltagande för kvinnor i ledarskap och beslutsfattande

Tillförsäkra kvinnor fullt och faktiskt deltagande och lika möjligheter till ledarskap på alla beslutsnivåer i det politiska, ekonomiska och offentliga livet.

5.6 Allmän tillgång till sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter

Säkerställa allmän tillgång till sexuell och reproduktiv hälsa och reproduktiva rättigheter i enlighet med överenskommelserna i handlingsprogrammet från den internationella konferensen om befolkning och utveckling, Pekingplattformen samt slutdokumenten från respektive översynskonferenser.

5.A Lika rätt till ekonomiska resurser och ägande samt tillgång till finansiella tjänster

Genomföra reformer för att ge kvinnor lika rätt till ekonomiska resurser, möjlighet att äga och kontrollera mark och andra former av egendom samt tillgång till finansiella tjänster, arv och naturresurser, i enlighet med nationell lagstiftning.

5.B Stärk kvinnors roll med hjälp av teknik

Öka användningen av gynnsam teknik, i synnerhet informations- och kommunikationsteknik, för att främja kvinnors egenmakt.

5.C Skapa lagar och handlingsplaner för jämställdhet

Anta och stärka välgrundad politik och genomförbar lagstiftning för att främja jämställdhet och öka alla kvinnors och flickors egenmakt på alla nivåer.

Bild 5

Bild 5:

<https://www.youtube.com/watch?v=MsbAETRE7b4>

Bild 6: FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna.

Den **10 december 1948**, antog FN:s generalförsamling den allmänna förklaringen om de **mänskliga rättigheterna**. Från den dagen sägs de mänskliga rättigheterna vara universella, det vill säga gälla alla människor på jorden, oavsett vem du är eller var du bor.

Förklaringen definierar vilka de grundläggande mänskliga rättigheterna är. Den uttrycker den gemensamma viljan och strävan hos FN:s medlemsstater att arbeta för mänskliga rättigheter, rättvisa och jämställdhet i alla världens länder. Deklarationen säger att envar är berättigad till dessa absoluta rättigheter, utan åtskillnad av något slag. Det handlar om mänsklig värdighet och hur mänsklig värdighet kan beskyddas. Texten säger att det är just erkännandet av människors universella och odelbara rättigheter som ligger till grund för rättvisa, frihet och fred i världen.

Hela världens förklaring

När FN:s generalförsamling antog texten till den allmänna förklaringen 1948 sa man att texten skulle spridas över hela världen, oberoende av regioners politiska förhållanden för att den skulle utgöra ett gemensamt rättesnöre för alla nationer att sträva efter. I dagsläget har nästan alla världens stater accepterat den allmänna förklaringen som ett kontrakt mellan regeringen och deras invånare.

Den har också fungerat som en utgångspunkt för det expanderande folkrättsliga systemet om skydd av olika individers och gruppers rättigheter. Eftersom den allmänna förklaringen antogs den 10 december 1948, har den 10 december blivit den dag då vi uppmärksammar mänskliga rättigheter världen över.

MR-förklaringen är inte juridiskt bindande men den betraktas som ett moraliskt rättesnöre som alla stater ska respektera. Den har också gett upphov till en rad konventioner och andra dokument. Några av de mest kända är Barnkonventionen, Kvinnokonventionen och Konventionen mot tortyr. På senare år har bland annat Konventionen för funktionsvarierades rättigheter tillkommit.

The infographic has a blue header with the text 'Artiklar kopplade till jämställdhet' and the UN logo. Below the header, there is a list of four articles:

- **Artikel 1:** Alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter. De har utrustats med förnuft och samvete och bör handla gentemot varandra i en anda av gemenskap
- **Artikel 2:** Var och en är berättigad till alla de rättigheter och friheter som uttalas i denna förklaring utan åtskillnad av något slag, såsom på grund av ras, hudfärg, kön, språk, religion, politisk eller annan uppfattning, nationellt eller socialt ursprung, egendom, börd eller ställning i övrigt. Ingen åtskillnad får heller göras på grund av den politiska, rättsliga eller internationella status som råder i det land eller det område som en person tillhör, vare sig detta land eller område är oberoende, står under förvalterskap, är icke-självstyrande eller är underkastat någon annan begränsning av sin suveränitet.
- **Artikel 7:** Alla är lika inför lagen och är berättigade till samma skydd av lagen utan diskriminering av något slag. Alla är berättigade till samma skydd mot alla former av diskriminering som strider mot denna förklaring och mot varje anstiftan till sådan diskriminering
- **Artikel 16:** 1. Fullvuxna män och kvinnor har rätt att utan någon inskränkning med avseende på ras, nationalitet eller religion ingå äktenskap och bilda familj. Män och kvinnor skall ha samma rättigheter i fråga om äktenskaps ingående, under äktenskapet och vid dess upplösning.

Bild 7: Artiklar kopplade till jämställdhet

30 Artiklar

FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna består av 30 artiklar som gemensamt uttrycker de grundläggande och universella fri- och rättigheterna. Artiklarna behandlar både sådant som alla har rätt till, som frihet och utbildning, och sådant som alla har rätt att vara fria från, som slaveri och tortyr.

Det är den första universella förklaringen om att det finns grundprinciper av odelbara rättigheter som gäller för alla och som världens stater gemensamt ska leva upp till. Förklaringen är också utgångspunkten för alla juridiskt bindande internationella folkrättsliga konventioner och den utgör grunden i det internationella arbetet med att övervaka de mänskliga rättigheterna i världens stater.

Samtliga av de mänskliga rättigheterna har en stark koppling till jämställdhet och jämställdhet är på något sätt implementerade i alla. Ovanstående artiklar har dock en särskild koppling till just rätten kring män och kvinnors lika rättigheter det vill säga rätten till acceptansen av jämställdhet. Läs därför upp artikel 1, artikel 2, artikel 7 och artikel 16.

Bild 8

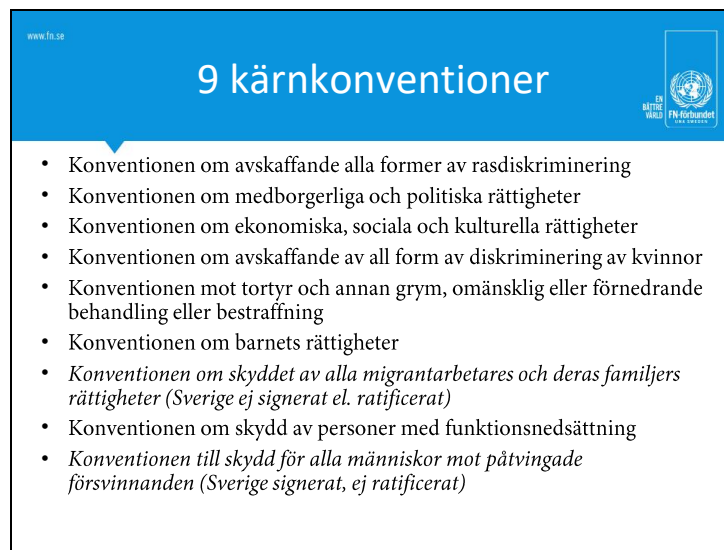

Bild 8: 9 kärnkonventioner

FN:s främsta redskap för att skydda de mänskliga rättigheterna är **konventioner**. I den allmänna förklaringen säger länderna att det är viktigt med mänskliga rättigheter, men de lovar inte att göra det som står i förklaringen. Nästa steg var därför att ta fram konventioner. Länder som har ratificerat en konvention har förbundit sig att agera i enlighet med dess innehåll.

Ett land ansluter sig till en konvention i två steg:

Först sker ett undertecknande som ett viljetryck av en regering att verka för en ratificering av konventionen.

Därefter ser landet över och ändrar, om det är nödvändigt, sin nationella lagstiftning så att den överensstämmer med konventionen.

När arbetet med den nationella lagstiftningen är klar kan landets styre godkänna att konventionen ratificeras. Länder som har ratificerat en konvention kallas för konventionsstater.

Det finns möjlighet att reservera sig mot delar i konventionstexten, något som många länder utnyttjar.

Reservationer urholkar konventioner

Ett problem med reservationer är att innehållet i en konvention riskerar att urholkas om ett land reserverar sig mot alltför många eller viktiga bestämmelser.

Wienkonventionen om traktaträtten slår fast att reservationer inte kan tillåtas om de är oförenliga med en konventions ändamål och syfte. Det är emellertid inte alla MR-konventioner som hänvisar till denna bestämmelse. En av de konventioner som har flest reservationer är Konventionen om avskaffande av all form av diskriminering av kvinnor. C:a 60 länder har reserverat sig mot delar av innehållet.

Det finns **nio s.k. kärnkonventioner** för mänskliga rättigheter i FN-systemet. Bilden visar dessa nio, när de tillkom och vilka Sverige anslutit sig till. Kärnkonventioner kallas så för att de har en särskild tyngd i FN-systemet då varje sådan konvention har en kommitté knuten till sig som övervakar staternas arbete med konventionen. Varje stat som har ratificerat en konvention är skyldig att kontinuerligt lämna skriftliga rapporter till den aktuella kommittén. Med jämna mellanrum **rapporterar den svenska regeringen** om efterlevnaden av sina internationella MR-åtaganden till FN:s övervakningskommittéer.

Bild 9

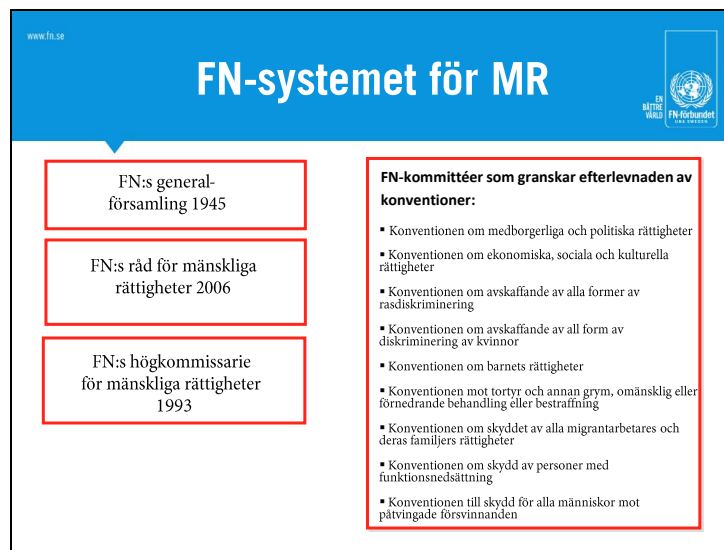

Bild 9: FN-systemet för MR

Bilden visar **FN:s olika organ för mänskliga rättigheter**.

I rutan till höger nämns de kommittéer, med sakkunniga juridiska experter, som är knutna till de olika kärnkonventionerna (se förra bilden).

Många frågor om mänskliga rättigheter tas även upp på hösten i New York av **generalförsamlingens tredje utskott**. Utskottet är ett av FN:s generalförsamlings sex utskott och det behandlar sociala, humanitära och kulturella frågor. Alla FN:s medlemsländer har en röst i generalförsamlingen.

FN:s råd för mänskliga rättigheter ersatte 2006 den tidigare kommissionen för mänskliga rättigheter som fick mycket kritik för att vara ineffektivt och alltför politiserat. För att förbättra övervakandet av de mänskliga rättigheterna och undvika kommissionens misslyckanden förändrades arbets sättet och kriterier för medlemskap skärptes.

Istället för att utvalda länder skall pekats ut och kritiseras, som var situationen i kommissionen, granskas nu alla länder rutinmässigt under en 4-årsperiod. 47 länder är medlemmar och möts regelbundet i Genève. Det finns även möjlighet att kalla till specialsessioner då kritiska MR-situationer behandlas separat.

Sverige kandiderade för en ordinarie plats i rådet för perioden 2013-2015 men valdes inte in och kan därmed inte delta i rådets omröstningar om olika frågor. Istället har Sverige s.k. observatörsstatus vilket ger möjlighet att delta i diskussioner och föreslå frågor till dagordningen. Exempel på en fråga som Sverige drivit och fått gehör för är tillsättandet av en specialrapportör för Iran.

En **högkommissarie för de mänskliga rättigheterna** tillsattes för första gången 1993 av FN:s generalförsamling. Högkommissarien ska främja och skydda de mänskliga rättigheterna, vara rådgivare till regeringar och samordna aktiviteter inom FN-systemet som rör mänskliga rättigheter.

Bild 10

Bild 10:

En kort film om den globala kampen för kvinnors rättigheter.

https://youtu.be/m_UjYOfmkn8

Bild 11

www.fn.se

FN för jämställdhet

- **Mänskliga rättigheter:** Ett skydd för alla människors rätt till lika rättigheter och skyldigheter
- För att förhindra könsdiskriminering och främja kvinnors rättigheter krävdes ett starkare, mer heltäckande, skydd
- Normativt system som skydd för specifika grupper i form av konventioner och deklarationer
 - Kvinnokonventionen
 - Pekingplattformen
 - Commission on the status of Women

Bild 11: FN för jämställdhet

I San Francisco genomdrevs 1945 ett internationellt avtal som fastslog att jämställdhet mellan män och kvinnor är en grundläggande mänsklig rättighet. FN har också fastställt att jämställdhet är en förutsättning för att vi ska kunna nå en hållbar och fredlig utveckling i världen, och mål 5 i Agenda 2030 behandlar jämställdhet.

Redan i FN-stadgan står det skrivet om män och kvinnors lika rättigheter. Mänskliga rättigheter grundar sig på idén om att alla människor har universella rättigheter som är lika för alla, oavsett könstillhörighet, sexuell läggning, kultur, etnicitet eller andra saker som kan göra att man skiljer sig från andra människor. Med det kommer grundtanken om att alla människor är födda fria och har ett lika värde - alla ska därför ha samma rättigheter och skyldigheter.

Trots detta visade det sig att de allmänna instrumenten för mänskliga rättigheter emellertid inte var tillräckligt kraftfulla för att hindra könsdiskriminering och främja kvinnors rättigheter. Därför ansågs det att de behövdes starkare skydd för kvinnor, så att deras rättigheter skulle säkerställas. Det skapades därför ett normativt system som skulle skydda vissa specifika grupper inom de mänskliga rättigheterna, detta är vad som kallas för konventioner och deklarationer. Kvinnokonventionen antogs av generalförsamlingen 1979 och trädde i kraft 1981.

www.fn.se

Resolution - Deklaration - Konvention

- **Deklaration** – en viljeyttring och ett moraliskt ställningstagande av världssamfundet.

↑
resolution

- **Konvention** – juridiskt bindande för de stater som undertecknar och ratificerar dem.
 1. Att underteckna (*sign*)
 2. Att ratificera (*ratify*)

Bild 12: Resolution- Deklaration – Konvention

Deklarationer är en viljeyttring och ett moraliskt ställningstagande av världssamfundet, som inte är juridiskt bindande för FN:s medlemsstater.

Deklarationer botten ofta i **resolutioner** som antagits av generalförsamlingen. En del deklarerationer utvecklas senare till **konventioner**.

Konventioner är juridiskt bindande för de stater som undertecknat och ratificerat dem.

Att **underteckna** (*sign*) innebär att man förklarar sig beredd att senare ratificera.

Att **ratificera** (*ratify*) innebär att landet har gjort nödvändiga justeringar för att anpassa sin lagstiftning, och att landets parlament har antagit konventionen som gällande lag. Det kan ta flera år mellan undertecknande och ratificering.

De länder som undertecknat eller ratificerat Kvinnokonventionen är därmed enligt lag skyldiga att följa den på det sätt den undertecknats.

Bild 13

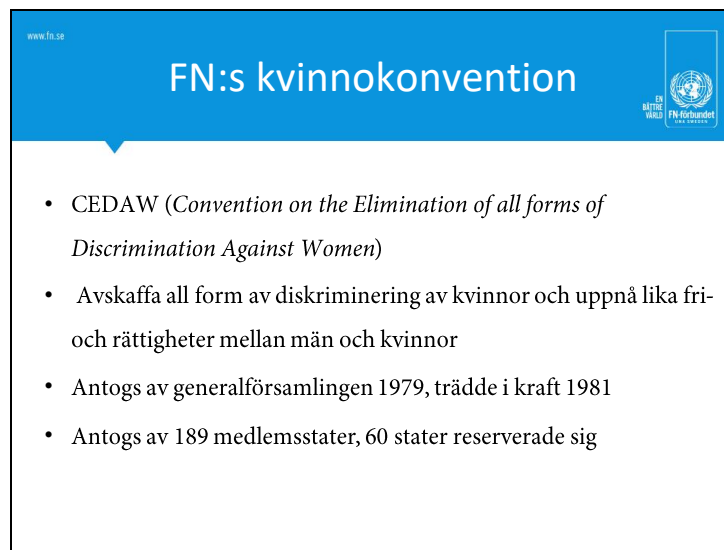

Bild 13: FN:s kvinnokonvention

FN:s mänskliga fri- och rättigheter består i dagsläget av 9 kärnkonventioner som reglerar människans rätt till fri- och rättigheter. En av de större kärnkonventioner reglerar just jämställdhet och kallas Kvinnokonventionen. FN:s kvinnokonvention som även kallas CEDAW (Convention on the Elimination of all forms of Discrimination Against Women) antogs av FN:s generalförsamling 1979, men det dröjde till 1981 innan den trädde i kraft. Syftet med Kvinnokonventionen är att eliminera alla former av diskriminering av kvinnor och på så sätt garantera att kvinnor har samma fri- rättigheter som män.

Kvinnokonventionen är en av FN:s nio kärnkonventioner för mänskliga rättigheter. Det är den mest undertecknade konventionen efter Barnkonventionen. Konventionen antogs av 189 medlemsstater i FN, men är också den konvention som flest länder reserverat sig emot. Cirka 60 länder har reserverat sig mot hela eller delar av innehållet inom områden som reproduktiv hälsa, rätten att bestämma över sin kropp, barnafödande, preventivmedel och sexualitet, samt avskaffandet av diskriminering inom äktenskap och familjelivet.

Konventionen är unik eftersom den satt ett krav på att regeringar ska inrikta sitt arbete både på att eliminera diskriminering av kvinnor i den offentliga sfären och i den privata. Trots att Sverige var ett av de första länderna att godkänna konventionen gäller den inte som svensk lag, vilket innebär att den inte har samma giltighet som andra svenska lagar.

Kvinnokonventionen är en förpliktelse för de stater som ratificerat den (förbundit sig rättsligt till konventionen). Därför finns ett övervakningsorgan inom FN, Kvinnokommittén (Committee on the Elimination of Discrimination against Women), som granskar om staterna uppfyller sina åtaganden. Vart fjärde år ska medlemsstaterna lämna in en rapport om hur de levt upp till konventionens artiklar och redovisa de åtgärder som vidtagits för att genomföra den.

Bild 14

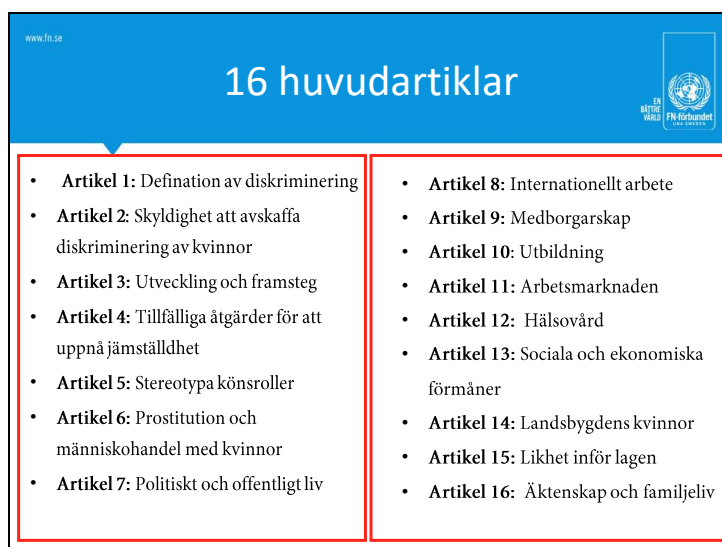

Bild 14: 16 huvudartiklar

Kvinnokonventionen innehåller 30 artiklar, varav de 16 första ofta benämns som de 16 huvudartiklarna som finns till för att poängtera och säkerställa avskaffandet av diskriminering av kvinnor. De resterande artiklarna beskriver hur stater kan ansluta sig till konventionen samt om hur kvinnokommittén arbetar för att bevaka efterlevnaden av kvinnokonventionen i medlemsländerna. De artiklarna beskriver även hur kvinnokommittén ska kunna lösa eventuella diskussioner om tolkning och tillämpning av konventionen.

Artikel 1 – Definition av diskriminering

Diskriminering av kvinnor definieras utifrån varje åtskillnad, undantag eller inskränkning på grund av kön, vars effekt eller avsiktliga syfte är att begränsa eller hindra kvinnors mänskliga rättigheter och grundläggande friheter.

Artikel 2 – Skyldighet att avskaffa diskriminering av kvinnor

De stater som har anslutit sig till Kvinnokonventionen, är skyldiga att avskaffa all diskriminering av kvinnor samt att vidta åtgärder för att främja jämställdhet mellan könen. Principen om jämställdhet ska införas i den nationella lagstiftningen.

Artikel 3 – Utveckling och framsteg

Konventionsstaterna skall på alla områden vidta alla lämpliga åtgärder för att säkerställa full utveckling och framsteg för kvinnor. Kvinnor och män ska på samma villkor utöva de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna på samma villkor.

Artikel 4 – Tillfälliga åtgärder för att uppnå jämställdhet

För att driva på jämställdhetsarbetet kan staterna använda sig av tillfälliga åtgärder såsom kvotering och positiv särbehandling, tills frågan om möjligheter och behandling har uppnåtts.

Artikel 5 – Stereotypa könsroller

Konventionsstaterna ska på alla sätt motverka fördomar, seder och bruk som grundar sig på föreställningen att det ena könet är underlägset eller på stereotypa könsroller.

Artikel 6 – Prostitution och människohandel med kvinnor

Länderna ska vidta alla lämpliga åtgärder, inklusive lagstiftning, för att bekämpa alla former kvinnlig prostitution och människohandel av kvinnor.

Artikel 7 – Politiskt och offentligt liv

Kvinnor ska på lika villkor som män ha rätt att delta i landets politiska och offentliga verksamhet, genom att bland annat ha rösträtt och vara valbara.

Artikel 8 – Internationellt arbete

Kvinnor ska på samma villkor som män kunna företräda sina regeringar på internationell nivå och delta i arbetet i internationella organisationer.

Artikel 9 – Medborgarskap

Kvinnor ska ges samma rätt som män att förvärva, byta eller behålla sitt medborgarskap. Kvinnor ska ha samma rättigheter som män i fråga om deras barns medborgarskap.

Artikel 10 – Utbildning

Kvinnor ska garanteras samma rättigheter som män när det gäller utbildning och dess kvalitet och samma möjligheter till stipendier och studiemedel. Läroplaner och skolböcker ska inte innehålla stereotypa könsroller.

Artikel 11 – Arbetsmarknaden

Länderna ska se till att kvinnor inte diskrimineras på arbetsmarknaden särskilt när det gäller anställning, lönesättning, villkor, förmåner och arbetarskydd. Diskriminering av kvinnor på grund av äktenskap, graviditet eller moderskap ska förbjudas. Staterna ska även främja barnomsorg för att möjliggöra för föräldrar att förena familjeliv med yrkesansvar.

Artikel 12 – Hälsovård

Länderna ska säkerställa att kvinnor och män har samma tillgång till hälso- och sjukvård, inklusive familjeplanering. Konventionsstaterna ska också garantera kvinnor lämplig vård vid graviditet, förlossning och amning.

Artikel 13 – Sociala och ekonomiska förmåner

Kvinnor ska garanteras samma rättigheter som män i samhällslivet och det ekonomiska livet. Detta gäller särskilt rätten till familjeförmåner, banklån och andra former av ekonomiska medel, samt rätten att delta i fritidsverksamhet, idrott och i kulturlivet i alla dess former.

Artikel 14 – Landsbygdens kvinnor

Länderna skall uppmärksamma och tillgodose de specifika utmaningar samt behov kvinnor på landsbygden står inför. Därtill skall alla lämpliga åtgärder vidtas för att säkerställa att bestämmelserna i konventionen även berör dem samt att de ska få delta i och dra fördel av landsbygdens utveckling. Det är viktigt att se till att dessa kvinnor också har tillgång till hälso- och sjukvård, praktisk och teoretisk utbildning, arbete, ekonomiska medel samt tillfredsställande levnadsförhållanden.

Artikel 15 – Likhet inför lagen

Kvinnor och män ska vara lika inför lagen och ska behandlas lika inför domstol. Kvinnor och män ska ha samma rätt att ingå avtal, att förvalta egendom och att resa.

Artikel 16 – Äktenskap och familjeliv

Kvinnor och män ska ha lika rätt att ingå äktenskap av egen fri vilja och lika rättigheter och skyldigheter under äktenskapet, vid eventuell skilsmässa och som föräldrar. Dessutom ska konventionsstaterna säkerställa att kvinnor och män har lika rätt att bestämma om familjeplanering och lika rättigheter i fråga om ägande och förvaltande av egendom.

Bild 15

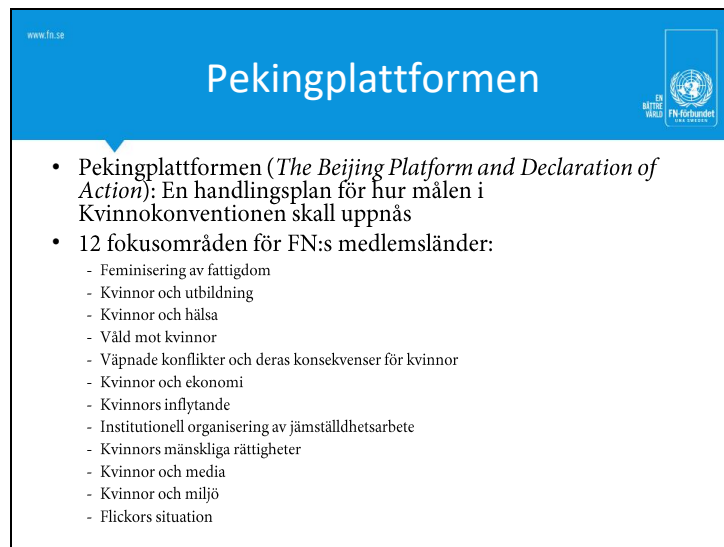

Bild 15: Pekingplattformen

I FN utgör Konventionen om avskaffandet av all slags diskriminering av kvinnor, även kallad Kvinnokonvention en viktig startpunkt för att stärka kvinnors rättigheter. Vid FN:s fjärde kvinnokonferens i Peking 1995 utformades vad som kom att kallas för Pekingplattformen (*The Beijing Platform and Declaration of Action 1995*) en handlingsplan för hur målen i kvinnokonvention skall uppnås.

Under konferensen enades deltagarna om 12 fokusområden som FNs medlemsstater aktivt bör arbeta med, för att skynda på arbetet för kvinnors lika rättigheter och jämställdhetsarbete världen över. Dessa områden är:

- Feminisering av fattigdom
- Kvinnor och utbildning
- Kvinnor och hälsa
- Våld mot kvinnor
- Väpnade konflikter och deras konsekvenser för kvinnor
- Kvinnor och ekonomi
- Kvinnors inflytande
- Institutionell organisering av jämställdhetsarbete
- Kvinnors mänskliga rättigheter
- Kvinnor och media
- Kvinnor och miljö
- Flickors situation

2020 är det 25 år sedan 189 av FNs medlemsstater antog Pekingplattformen. 25-årsjubileet innebär ett tillfälle att utvärdera hur långt vi har kommit och hur långt vi har kvar. Trots att framsteg har gjorts är det fortfarande mycket kvar som behöver göras. **Än idag finns det inte ett enda land som kan säga att de har uppnått jämställdhet.** Kvinnor förblir underprioriterade vilket bland annat leder till att de tjänar mindre, har färre val och upplever flera olika former av våld, både i hemmet och i offentligheten.

www.fn.se

Commission on the status of Women

- **Commission on the status of Women (CSW)**
- En funktionell kommission under FN:s ekonomiska och sociala råd (ECOSOC)
- Ägnar sig enbart åt jämställdhetsfrågor
- Har huvudansvaret för policyutvecklingen och att följa upp efterlevnaden av kvinnors rättigheter i medlemsländerna
- Det internationella toppmötet om kvinnors rättigheter
- CSW 65
 - Huvudtemat 2021: *Women's full and effective participation and decision-making in public life, as well as the elimination of violence, for achieving gender equality and the empowerment of all women and girls*

Bild 16: Commission on the Status of Women

Commission on the Status of Women (CSW) FN:s kvinnokommission, är en funktionell kommission under FN:s ekonomiska och sociala råd (ECOSOC) som enbart ägnar sig jämställdhetsfrågor. Kort efter FN:s grundande anordnas den första kvinnokommissionen 1947. Kvinnokommissionen har huvudansvaret för policyutvecklingen ifråga om jämställdhet mellan kvinnor och män och att följa upp hur kvinnors rättigheter efterlevs i medlemsstaterna.

CSW är det internationella toppmötet för kvinnors rättigheter som hålls en gång varje år. Varje år samlas FN:s medlemsländer i högkvarteret i New York för att sätta globala mål och formulera konkreta åtgärder för att främja jämställdheten världen över. Kommissionsmötet håller på under en tvåveckors period där det internationella arbetet för att stärka kvinnors rättigheter diskuteras. Parallellt med kommissionsmötet pågår ett stort antal seminarier, utställningar, debatter och mottagningar. Detta är tillsammans med generalförsamlingens öppnande, ett av de största evenemang i FN under året.

CSW 65

År 2020 skulle sextiofjärde upplagan av CSW ha ägt rum, men på grund av Covid-19 skalades CSW 64 ner till ett endagsmöte. Huvudtemat var att fira Pekingplattformens 25 årsjubileum. Firandet har fått flyttas fram.

Den sextiofemte upplagan av Commission on the status of Women kommer till stor del att genomföras digitalt 15-26 mars i år. Huvudtemat är: *Women's full and effective participation and decision-making in public life, as well as the elimination of violence, for achieving gender equality and the empowerment of all women and girls.*

Bild 17

www.fn.se

Resolution 1325

ES
SÄTTET
PÅ
FN
FÖRORDNING
2000/1325

- **Resolution 1325**
 - Öka kvinnors makt i fredsprocesser
 - Ge kvinnor mer inflytande att aktivt vara med i arbetet för att förbygga konflikter
- Ett resultat av årtionden av freds- och kvinnorrättsorganisationers aktiva och hängivna arbete
- Kvinnors särskilda utsatthet för förtryck under krig och konflikt
- Ansvariga för att genomföra resolution 1325 är samtliga aktörer

Foto: UN Photo

Foto: UN Photo

Bild 17: Resolution 1325

Ett av de tillfällen där kvinnor är som värst drabbade av förtryck är under krig och konflikt. För kvinnor och flickor medför konflikter ökad risk för oönskad graviditet, sexuellt och könsbaserat våld, barnäktenskap, sexuell exploatering och trafficking. I krig och konflikter med folkmord, krigsbrott och brott mot mänskligheten är flickor än mer utsatta, i synnerhet om de tillhör en etnisk, religiös eller nationell minoritet.

Efter påtryckningar från civilsamhället, antog FN:s säkerhetsråd år 2000 resolution 1325 för att öka kvinnors makt i fredsprocesser. Det är ett resultat av årtionden av freds- och kvinnorrättsorganisationers aktiva och hängivna arbete. Deras ansträngningar har ökat medvetenheten för hur viktigt det är att använda ett genusperspektiv för att åstadkomma en hållbar fred. Resolutionen handlar om att kvinnor ska ha mer inflytande och att de ska delta aktivt när konflikter förebyggs och när samhällen byggs upp efter krig och konflikt.

Resolution 1325 lyfter fram kvinnor som **centrala aktörer** för hållbar fred och säkerhet. Samtidigt uppmärksammar den att kvinnor är särskilt utsatta i konflikter, exempelvis genom sexuellt våld som vapen i krigsföring. Dessutom understryker resolutionen att långsiktig fred är omöjlig utan att kvinnor medverkar. Därför är det avgörande att alla FN:s medlemsstater arbetar i resolutionens anda.

Ansvar att genomföra resolution 1325 ligger på alla berörda parter, inklusive FN och dess medlemsstater.

Se nästa bild för film om resolutionen.

Bild 18

Bild 18: The Story of Resolution 1325 | Women, Peace and Security

<https://www.youtube.com/watch?v=mZH5hIOyU4Y>

www.fn.se

Sverige och jämställdhet

FN
MÄN
KVINNOR
FN förbundet

- 1919: Beslutades i Sverige att införa allmän rösträtt för kvinnor
- 1921: Giftnor blir myndiga vid 21 års ålder
- 1944: Homosexualitet är inte längre förbjudet
- 1965: Våldtäkt inom äktenskapet blir olagligt
- 1982: Alla former av misshandel gentemot kvinnor blir brottsliga
- 1998: Sverige stiftar lag om våld gentemot kvinnor
- 2008: Det stiftas en diskrimineringslag som förbjuder alla former av diskriminering
- 2014: Äktenskapstvång blir brottsligt
- 2018: Samtyckeslagen införs

Bild 19: Sverige och jämställdhet

Kampen om kvinnans lika rättigheter har under årtionden präglad den politiska debatten. Under 1970-talets kvinnorörelse växte feminism fram som ett fenomen i det svenska samhället som kom att beteckna kvinnors kamp för ett jämställt samhälle. Den tidiga kvinnorörelsen utmärkte sig för kampen om lika juridiska rättigheter och lika sociala villkor där utgångspunkten genomsyrades av kampen mellan könen och kvinnoförtrycket.

Feminism fungerar i dagsläget både som en ideologi och målsättning där kampen för kvinnors lika rättigheter med män kommit att prägla den feministiska jämställdhetsdebatten för att utöka kvinnors villkor och maktordningar.

Ovan följer viktiga årtal för kampen för jämställdhet. Läs upp dem för dina elever.

Tips för ytterligare information om årtalen: <https://www.jamstall.nu/fakta/viktiga-artal/>

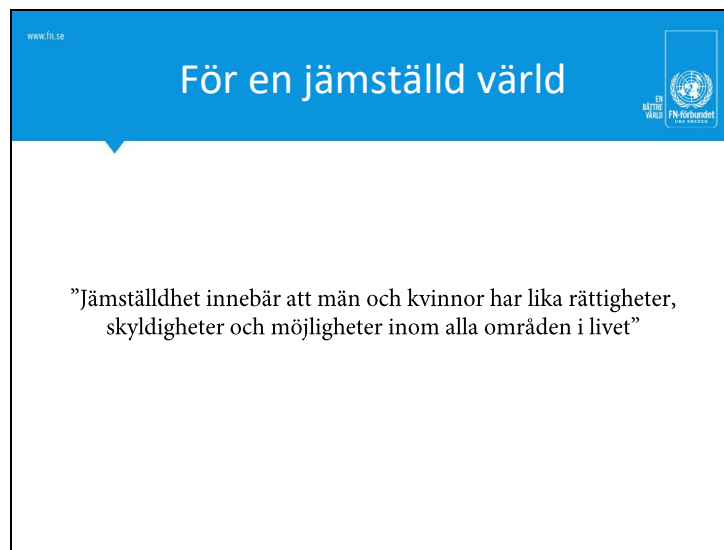

Bild 20: För en jämställd värld

Jämställdhet innebär att män och kvinnor har lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter inom alla områden i livet. Att arbeta för ökad jämställdhet är att verka för att alla människor ska kunna forma sina liv som individer, utan att föreställningar om kön begränsar oss.

Jämställdhet handlar inte bara om jämn könsfördelning, det handlar också om att uppmärksamma attityder, normer, värderingar och ideal som påverkar livsvillkoren för kvinnor och män inom samhällets olika områden. Bara under de senaste 100 åren har kvinnors rättigheter på många platser i världen stärkts, kvinnor har fått rösträtt, rätten till att äga föremål och rätten till att själv bestämma över sin egen kropp. Med det kommer rätten till att få göra abort och ingå äktenskap på egna villkor etc. Men det handlar om så mycket mer än att andelen kvinnor som äger kapital, fastigheter och företag idag är betydligt lägre än andelen män. Vad är det som styr detta?

Trots år av framgångar ser vi på många platser att de framsteg vi gjort nu går bakåt. På flera platser i världen röstar man nu emot aborträtten, man röstar för minskat kvinnligt utrymme och under 2017 växte det virala uppropet #MeToo för att uppmärksamma alla de kvinnor som någon gång blivit sexuellt trakasserade och utsatta för brott.

Bild 21

www.fn.se

Diskussionsfrågor

Et
MÄTTET
FN förbundet

1. Diskutera vad det innebär att leva i ett jämställt samhälle?
2. Ge exempel på hur vi i Sverige kan arbeta för att eftersträva Kvinnokonventionen och uppnå jämställdhet? Vem/vilka kan göra vad?
3. Vad kan din skola göra för att arbeta för jämställdhet?
4. Lika rättigheter på papper är inte alltid samma sak som att ha tillgång till lika rättigheter. Vad innebär det? Kan du komma på några egna exempel?
5. Flera stater har idag ratificerat eller skrivit under Kvinnokonventionen, trots detta diskrimineras kvinnor och flickor i flera länder. Varför tror ni det är så?

Bild 21: Diskussionsfrågor

Bild 22

Bild 22: En bättre värld